

## Tárgytematika / Course Description

### Fejlesztő pedagógia

ALSZPA1191

**Tárgyfelelős neve /**

**Teacher's name:** dr. Benyák Anikó

**Félév / Semester:** 2020/21/1

**Beszámolási forma /**

**Assesment:** Vizsga

**Tárgy heti óraszám /**

**Teaching hours(week):** 0/0/0

**Tárgy féléves óraszám /**

**Teaching hours(sem.):** 9/0/0

---

### OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

#### I. A tantárgy oktatásának célja:

olyan pedagógiai - pszichológiai ismeretek elsajátítása, amelyeknek birtokában a hallgatók képessé válnak a különböző tanulási és magatartási problémákkal küzdő gyermekek felismerésére, ellátásukban és egyéni fejlesztésükben való közreműködésre.

#### II. Követelmények, kompetenciák:

- a hallgatók ismerjék a tanulási korlátok körét, a hiperaktivitás tüneti és oki megközelítéseit,
- értsék az idegrendszeri érési folyamatok, az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichés funkciók és azok fejlődését meghatározó tényezők közötti összefüggéseket,
- legyenek tisztában az érintett gyermekeket ellátó szakemberek és intézmények körével, a különféle fejlesztési lehetőségekkel.

---

### TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A fejlesztő pedagógia tárgya, szemléleti kérdései, előzményei. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre. A különleges bánásmódok igénylők, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók. A tanulási korlátok köre (tanulási nehézség, tanulási zavar, tanulásban akadályozottság). A vonatkozó ellátórendszer: pedagógiai szakszolgálatok (nevelési tanácsadók, tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok) és szakemberek.

Az idegrendszer érési folyamatai, fejlődése, összefüggésben a pszichomotoros aktivitás fejlődésével. Elemi

mozgásminták. A percepció speciális folyamatai. Affölter elmélete az észlelési folyamatok fejlődéséről. Ayres: a szenzoros integráció. A testséma alakulása. Lateralitás és laterális dominancia.

Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichés alapfunkciók. A nyelvi képességek fejlődése: beszédészlelés és beszédmegértés. A digitális bennszülöttek információ-feldolgozási sajátosságai.

A speciális tanulási zavarok tünettani megközelítése: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia.

A speciális tanulási zavarok oki megközelítése: biológiai és környezeti háttértényezők és kölcsönhatásuk.

A hiperaktivitás tünetei, a tünetek kialakulásában szerepet játszó tényezők, a tünet - kialakulás magyarázó elméletei. Terápiás és fejlesztési lehetőségek, a hatékony bánásmód főbb elvei, elemei.

Szűrőeljárások: állapot-és mozgásvizsgáló teszt, Oseretzky-teszt, DPT, GMP, MSSST, KDT, Bender, csoportos előszűrési lehetőség (Porkolábné Balogh Katalin: szék-lámpa figyelemvizsgáló eljárás, Edtfeldt-teszt, a DPT két alpróbája: formamásolás és betűfelismerés), ember rajz, Frostig, Rey-Osterrieth Komplex Figura Teszt, Conners rövidített tanári minősítő skálája a hiperaktivitás tüneteinek felmérésére.

Terápiás és fejlesztési eljárások. Alapozó terápia. Ayres terápia. HRG. Fejlesztő pedagógia a lakásotthonokban.

Az integráció típusai, szintjei, feltételei. Az inklúzió.

---

## **SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD**

A félév vizsgajeggyel zárul. A szóbeli vizsga tételei a tematika végén találhatóak.

1. A fejlesztő pedagógia tárgya, szemléleti kérdései. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre. A tanulási korlátok köre. A fejlesztő pedagógusi szakképzettség. A pedagógiai szakszolgálatok kapcsolódó intézményei és szakemberei.
2. Az idegrendszer felépítése (neuron elemei, szinapszis, reflex, központi és környéki idegrendszer, aktiváló rendszer), éresi folyamatai.
3. A mozgásszabályozás szintjei. A mozgásfejlődés főbb állomásai. Elemi mozgásminták. A mozgásfejlődés jelentősége a funkciózavarok szempontjából.
4. Az észlelési folyamatok fejlődése (Affölter és Ayres elmélete). Testséma és az éntudat. Lateralitás és laterális

dominancia.

5. Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichés alapfunkciók. A beszédelsajátítás. A digitális beemlékeltök információ-feldolgozási sajátosságai.
6. A speciális tanulási zavarok tünettani megközelítése: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia. A hiperaktivitás tünete, típusai.
7. A speciális tanulási zavarok oki megközelítése, a kialakulás magyarázó elméletei. Biológiai (MCD, POS, idegrendszeri érésbeli elmaradás) és környezeti háttértényezők, valamint kölcsönhatásuk.
8. A hiperaktivitás kialakulásában szerepet játszó tényezők, a tünet - kialakulás magyarázó elméletei. Terápiás és fejlesztési lehetőségek.
9. Az integráció típusai, szintjei, feltételei. Az inklúzió. Fejlesztő pedagógia a lakásotthonokban.
10. Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichés alapfunkciók szűrésére alkalmas eljárások. A fejlesztés alapelvei, lehetőségei.

---

## KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

### Kötelező irodalom a témák sorrendjében

A 2011. évi CxC. törvény a nemzeti köznevelésről: vonatkozó fejezetek.

Gaál É. (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés S. (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 429-461.

Fodorné Földi R. (1999): A pszichikai fejlődés problémái. OKKER Kiadó, Budapest. 119-133.

---

- Lakatos K. (2000): A mozgás és a pszichoszociális fejlődés kapcsolata. In: Kovács F., Vidovszky. G. (szerk.): Alapok. Az Anonymus Alapítvány fejlesztő pedagógus képzése. Anonymus Alapítvány, Budapest. 47-54.
- Marton-Dévényi É., Szerdahelyi M., Tóth G., Keresztesi. K. (1994): Alapozó terápia. Fejlesztő Pedagógia, 4-5. 74-98.
- Affolter, F. (1972): Az észlelési funkciók zavartalan és patológiás fejlődésének szempontjai. In: Torda Á. (szerk.): Szemelvények a tanulási zavarok köréből. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999. 87-95.
- Ayres, A. J. (1979): Az integrációs folyamat. In: Torda Á. (szerk.): Szemelvények a tanulási zavarok köréből. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999. 71-86.
- Rosta K., S. Pintye M. (1995): A mozgás-és testséma-fejlesztés összefüggései.. Gyógypedagógiai Szemle, 4. 279 - 288.
- Zuckrigl, A. (1999): A balkezes gyermek. Akkord Kiadó, Budapest.29-42.
- Ligeti R. (1983): Az írástanulás pszichológiája. Tankönyvkiadó, Budapest.81- 88.
- Porkolábné Balogh K. (1988): A tanulási képességet meghatározó pszichikus funkciók fejlődése, a tanulási nehézségek korai felismerésének lehetőségei, a fejlesztés perspektívái. In: Porkolábné Balogh K. (szerk.): Iskolapszichológia. Tankönyvkiadó, Budapest. 159-186.
- Gyarmathy É. (2012): Ki van kulturális lemaradásban? In: Szekszárdi Júlia (szerk.): Digitális\_de\_generáció. Tanulmánykötet. Underground Kiadó, Budapest, 2012.69-82. vagy [http://digitalisnemzedek.hu/?page\\_id=256](http://digitalisnemzedek.hu/?page_id=256) letöltve: 2012.08.22.
- Dékány, J., Juhász, Á. (1999): Számolási zavar az óvodában és az iskolában. In: Alapok. Az Anonymus Alapítvány fejlesztő pedagógus képzésének kiadványa, Budapest. 132 - 143.
- Fodorné Földi Rita (2005): A hiperaktivitás organikus és lelki háttere. Comenius Bt., Pécs. 10-75.
- Benyák A. (2005): A hiperaktivitás háttértényezőinek vizsgálata, különös tekintettel a korai szociális deprivációra, ill. a korai szeparációs élményekre. Alkalmazott Pszichológia, 4. 124-140.
- Gerebenné Várbíró K. (1999): Beszédészlelés és beszédmegértés vizsgálatának szerepe a diszlexia tünetegyüttes feltárásában. Fejlesztő Pedagógia különszám. 66-68.
- Szvatkó A. (2002): Hiszen ez játék! – Szenzoros integrációs terápia a fejlesztésben. In: Martonné Tamás M. (szerk.): Fejlesztő pedagógia. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 88-104.

Lakatos K. (2001): Korai szenzomotoros fejlesztés a Budapesti Hidroterápiás Gimnasztika (BHRG) Alapítvány Központjában az 1999-2000. évben. Fejlesztő Pedagógia, 6. 6-20.

Varga I. (1995): Ernst J. Kiphard és Jürgen Schindler gondolatai a hiperaktív gyermekek pszichomotoros terápiájáról. In: Szvatkó A., Varga I. (szerk): Szenzoros integrációs terápiák. Oktatási segédanyag 125-134.

Béres Attila István (2007): Új elemek a lakásotthoni fejlesztő pedagógiában. Fejlesztő Pedagógia, 5. 53-56.

Béres Attila István (2006): Fejlesztő pedagógia a lakásotthonban. Fejlesztő Pedagógia, 5. 23-27.

Csányi Y. (1991): Integráció – a normál pedagógia és a gyógypedagógia új együttműködési formája. Új Pedagógiai Szemle, 12. 38-44.

Nuszplné Vágvölgyi Á. (2010): Fogadni vagy befogadni? Együttnevelési lehetőségek vizsgálata két intézmény összehasonlításán keresztül. Fejlesztő Pedagógia, 1. 4-20.

### **Ajánlott irodalom**

Porkolábné. Balogh K. (1990): Módszerek a tanulási zavarok csoportos szűrésére és korrekciójára. ELTE Iskolapszichológia füzetek. 17.

Porkolábné. Balogh K. (1992) : Kudarcc nélkül az iskolában. Komplex prevenció óvodai program. Alex -typo, Budapest.

Gyarmathy É. (2012): A digitális bennszülöttek képességprofilja. Iskolakultúra, 9. 43-53.

Gósy M. (1999): Mondatmegértés hat éves korban – ép és zavart folyamatok. Fejlesztő Pedagógia különszám. 62-65.

Sulyok E. (2005): Speciális pedagógia. Fejlesztő Pedagógia, 2-3. 52-54.

Varanka Z.né (2011): Az iskolaérettség vizsgálata. Fejlesztő Pedagógia, 2. 34-40.